

MESTRE DE CAPÇALERA

Escrits essencials d'educació

A càrrec de Toni Giménez i Fajardo

SI TU FAS UN PAS CAP A MI, JO EN FARÉ DEU CAP A TU

Els infants "d'alt(r)es capacitats"

*Ells es riuen de nosaltres perquè som diferents;
nosaltres ens riem d'ells perquè són tots iguals.
Giovanni Mazzariol (un nen amb síndrome de Down)*

Aprofitant el proverbi musulmà que em serveix per donar títol a aquest escrit, voldria fer unes reflexions sobre els infants amb necessitats educatives especials. Límits, retards, deficiències, mancances... Totes les persones som discapacitades perquè absolutament totes tenim carències! Talment com hi ha persones amb altes capacitats, hi ha persones amb "altres" capacitats; no existeixen les persones discapacitades. Totes les persones estem dotades d'aspectes singulars; tenim capacitats majors o menors, això és tot. La singularitat humana es mostra també en el temps que necessitem per aprendre. No tothom va a la mateixa velocitat ni necessitem un patró per a tothom igual. Ser lent no és una tara, al contrari, fer les coses amb lentitud és gaudir-les i aprofundir-les millor. Prestem massa atenció als defectes i limitacions de les persones que anomenem discapacitades i mentrestant descuidem descobrir el seu potencial. No podem parlar mai de "normalitat". És que hi ha algú "normal"? Hi ha alguna cosa "normal"? Com definim "normal"? Sembla que normal és allò que és comú a la majoria, allò que és l'habitual. Però hi ha els qui els costa més, que porten una altra velocitat, a qui no hem d'estirar perquè l'herba no creix per molt que l'estiris. Cal donar temps i, en canvi, hem parcel·lat el temps que tenen els infants per aprendre les coses. La societat ens apreta: "vinga, que és tard", "vinga, que ja ets gran!". El currículum és tan dens que els que els costa o van a poc a poc, ho tenen realment magre. Però si a l'únic lloc que hem d'anar és a nosaltres mateixos: conèixer-nos! Per què tantes presses? Integració, inclusió, les "grans paraules". Qui integra a qui? Qui inclou qui? Educació especial: especial en referència a què o a qui? Totes les discapacitats han de ser inclusives a l'escola? Se senten bé els infants amb discapacitats cognitives a l'escola ordinària? I la tasca del tutor o tutora? Sempre em fa l'efecte que no hi ha un plantejament a fons, a nivell pedagògic, de tota aquesta realitat, tan sols sembla que fem un plantejament sociològic i prou. I qui més pot parlar d'això són les mares i els pares d'aquests infants, que ho han patit en pròpia pell i que mai no tenim en compte. Qualsevol infant amb mancances pot desenvolupar les formes de comprensió necessàries per fer front al món dels objectes físics i humans.¹

Tenir un fill "d'alt(r)es capacitats" és un repte, una possibilitat excel·lent per aprendre a veure el món i la vida d'altres maneres. Ho vivim com una creu i, en el fons, és una benedicció, però la societat fa que ho visquem com un malson. I no trec que és dur, ho és i molt i t'ho posa tot en qüestionament, però l'aprenentatge que podem fer és immensament gran, proporcional a la pena que ens pot produir viure aquesta realitat. No hi ha premis ni recompenses per cuidar un fill discapacitat, però s'aconsegueixen coses profundes i grans, a nivell personal. Com deia el prestigiós neuròleg Oliver Sacks: "Hi ha persones simples, innocents, transparents, íntegres, dignes. El seu món és vívid, intens, detallat, però alhora simple, no complicat."² Una persona "discapacitada" capta la realitat i es

desenvolupa per altres camins que encara que no siguin els convencionals o els de la majoria, li permeten construir-se la vida a la seva manera.³ Una manera tan vàlida com qualsevol altra, és més, si hi fem atenció en podem aprendre molt d'aquestes persones que no segueixen el camí convencional, habitualment, hi ha més riquesa en el contingut i més varietat en les formes. L. S. Vygotsky defensava que no s'ha de valorar els infants amb límits i discapacitats en funció de les seves carències (els seus "menys"), sinó de les seves possibilitats (dels seus "més"). Els "menys" per tenir límits o impediments passen a ser "més" per la compensació que se'n pot fer. És una llei d'equilibri perquè en el fons tothom fa això, tots som "menys" en alguna cosa. No s'ha de parlar dels defectes, deficiències o discapacitats, sinó de diferències que es compensen i s'adapten per integrar-se a la societat. Aquestes persones aconsegueixen les coses per altres vies, d'altres maneres, potenciant les seves qualitats. I cal fixar-se molt bé en com ho fan perquè la resta de persones podem aprendre'n molt.

Febrer 2022.

¹ Howard Gardner, *La mente no escolarizada*, Barcelona: Paidós, 1993: 64.

² Oliver Sacks, *L'home que va confondre la seva dona amb un barret*, Barcelona: Proa, 1998: 218.

³ Oliver Sacks, *Un antropólogo en Marte*. Barcelona: Anagrama, 1997.